

Oglasi, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novi za predbrojbu, oglase itd. šalju se nepunimom ili polozničnom pošt. stacionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se nepleća poštarina, ako se izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari». Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavačelj Stjepo Givić. — U nakladi tiskare A. Gabrček (J. Krmpotić i drug.) u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Izlazi svakog četvrtka na cijelom arku. Izljučeni su ove godine: 2. novembra i 23. decembra.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a nefrankirani neprimaju.

Predplata s poštarinom stoji: 5 for. u obće, 1 na godinu 2 for. za seljake, 1 na godinu ili for. 2.50, odn. for. 1.— na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 5 nč. koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Gula br. 2. te prima stranke osim nedjelje i svake svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Za nas dakle neima ustava!

Do sada smo se običavali pozivati na postojeći ustav u teškoj borbi, koju bijemo za naš narodni obstanak. Kadgod smo držali, da smo prikraćeni u svom pravu, bilo po zastupniku najniže oblasti, bilo po samom ministru, pokazali smo prstom na ustav, koji je taj jedan i jednak za sve državljane bez razlike vjere i jezika. Pozivi naši ostali su većinom neuslišani, bezuspješni, ali mi se nismo prestali nikada pozivati na ustav, koji nalaže svim državljanom jednake dužnosti i daje svima jednaka prava.

Državni ustav smatrali smo uvijek kao zakon nad zakoni, kao neizerpivo vrielo, iz kojega se svim pripadnikom ove pole monarhije jednakom mjerom prava podjeljuje. Takvim smo smatrali ustav, takvim bi u istinu i morao biti. Nu tomu reć bi da nije tako. Najnovija nauka e. k. namjestnika Primorja gospodina grofa Goëssa o ravnopravnosti naroda, porušila je naše shvaćanje ustava, porometila nam je pojmove o državnih temeljnih zakonih i uništila posljednju nadu, da bi se moglo, dok je nekih ljudi na upravi kraljevina i pokrajina, zastupanih na carevinskom vijeću svima istom mjerom pravice kroititi. Ta nauka e. k. namjestnika razočarala nas je do kraja, otrnuv u nas i zadnju iskrnu vjere u njegovu nepristranost.

Eto, kako je došlo do te zlosretne nauke g. grofa Goëssa.

U Goričkoj nezaseda već drugu godinu zemaljski sabor, u kojem su prilično jednakim brojem zastupnika zastupani Slovenci i Talijani. Razlog tomu nesuglasju između zastupnika iste pokrajine leži u tomu, što bi Talijani htjeli, premda ih je u zemlji brojno manje nego li Slovenaca, ovim zapovjedati. Htjeli bi naime, da uživa talijanski jezik prvenstvo u zemlji, da se talijanski dijelovi pokrajine okoriste na štetu slovenskih krajeva moralno i materijalno. U obće, zastupnici Talijana u Goričkoj htjeli bi, da i tamo zavladaju turski odnošaji, koji vladaju u Istri, t. j. da jedni pašuju a drugi da im robuju.

Uz takove uvjete neima dakako ni govora, da bi moglo doći do sporazumljenja između zastupnika jedne i druge narodnosti one pokrajine. Uzaludni ostali sudo sada svi po-

kusi, koji bijahu poduzeti na izravnjanje spora.

Takovimi će ostati bez dvojbe i svi budući pokusi sve dotle, dok se prkosne i prpošne talijanske zastupnike neuvjeri, kako su na krivom putu, i da zahtjevaju nješto, što je nepravedno, nemoralno i nepošteno.

C. k. namjestnik g. grof Goëssa kuša da dovede Slovene u sabor, i nezdajva o uspjehu svojih pokusa, premda su jednostrani, i koji se neosnivaju na načelu jednakosti i ravnopravnosti. G. namjestnik vodi sam te pokuse evo već drugu godinu.

Prošle godine započeo svoje djelo u samoj Gorici, pa neuspješni tu, podao se je među same Slovene u Sošku dolinu. Slovenci dočekivali ga gruvanjem mužara, no pobitavljali ga pod slavoluci, nu osobita oduševljenja nebijahu nigdje. G. grof razgledao je crkve, javne urede i škole, te bi konačno na razstanku toplo preporučio občinskim načelnikom, ako žele, da se oživore razne njihove želje i potrebe — neka prisile svoje zastupnike, da stupe u zemaljski sabor u Gorici ili drugimi riečmi, neka se slovenski zastupnici predadu Talijanom na milost i nemilost.

Ova agitacija g. grofa Goëssa ogorčala je već tada silno ne samo slovenske zastupnike one pokrajine, već i takodjer i svistne njihove izbornike, koji stoje čvrsto uz svoje predstavnike. Agitacija ta na korist Talijana Goričke, a na štetu Slovenaca, nije imala drugih posljedica van tu, što su tim Slovenci došli na čisto sa g. namjestnikom. Uvjertli su se naime, da g. grof Goëssa u narodnostnom pogledu sledi posve stope svojih predstavnika, gorke uspomene Pretisa i Rinaldina.

Nu i g. namjestnik mogao se je već tada osvjedočiti, da će njegovo nastojanje ostati bezuspješno. Načelnici bo slovenskih občina odgovoriše mu jasno i glasno, da se oni i ostali izbornici posve pouzdaju u svoje zastupnike. Ovaj odgovor bio bi nas obične ljude razoružao, ali nije g. grofa Goëssa. On je naime i ljeto pokušao svoju sreću među slovenskim pučanstvom u Goričkoj. Prosloga čedna pođao se u gorička Brda; odakle se je kroz Vipavu i Kravratle u Trst.

Na svom putu nagovarao je g. namjestnik najprije u Komnu kraške načelnike neka prišle svoje zastupnike, da stupe u zemaljski sabor, pa neopraviv tuj ništa odvažio se u Brdih na odlučniji korak. Na odgovor naime načelnika pl. Reje, da se izbornici posve pouzdaju u svoje zastupnike, te da bi im izrekli nepouzdanje: kad bi imae postupali, i to tim više jer Slovenci ne zahtjevaju drugo: nego li ravnopravnost, odgovorio je e. k. namjestnik g. grof Goëssa: «Ove kod nas još nečuvene

rieči: Toga (ravnopravnosti) ne će nikada biti!

C. k. namjestnik kazao je dakle javno predstavnikom naroda, da do ravnopravnosti u Primorju ne će nikada doći, ili drugimi riečmi, da Talijani moraju uvijek gospodariti, premda su u ogromnoj manjini u ovih naših pokrajinah.

Nikada dakle nećemo mi po sudu g. grofa Goëssa do svojih prava doći!

Nikada dakle neće stupiti u život u našem Primorju čl. XIX. državnih temeljnih zakona!

Za nas su dakle državni temeljni zakoni mrtvo slovo! Za nas neima dakle ustava!

Tako bar kaže jasno i očito e. k. namjestnik g. grof Goëssa! I to nije do danas demantirano.

Šta je sada činiti našem narodu za koga po gornjoj izjavi nepostoji više ustav?

Odgovor prepušćamo našim zastupnikom na carevinskom vijeću.

DOPISI.

Boljun, 1. augusta. Ovdje vrije na svo kraje. Talijani htjeli bi opet zasjesti obć. stolu, da spuste svoga miljenika Mattiasch-a — da odrinu od sebe srnolu, koja mora stići njihove istomisljenike, ako ima još ikoliko pravice, a valjda i zato da prosudaju još ono malo što jim preostalo — a naši se brane, da uzdrže upravu u poštenim rukama, da spase ono malo, što je talijanskim razpikućam preostalo. Zar misle oni gouvici, koji su na Petrovu po Vranjskoj pol. občini svoje bljutave i gnjusne agitacije širili, da će hrabre Vranjce i Učkare primamiti, da bace pod noge ovaj pošten, dobar glas, što ga do sada uživaju?

Nadamo se, da će Vranjčani, kao što do sada, na čelu sa svojim župnikom otvoriti izbornu bitku pa si tim uzdržati dobar glas, koga uživaju.

Podestati, župani i reprezentanti niču u moždanim naših Talijanaša kao gljivgubice preko noći iz kiše. I među našina reć bi, da je u tom pogledu neko nesporazumljenje, nu nadamo se, da će naši razumnoji, kmeti pustiti s vida osobne stvari, a da će kod njih rodoljublje prevladati. Disciplina, red, stega, posluh mora vladati u stranci; svaki se mora pokoriti onomu, što većina uglednijih i razumnijih muževa odluce. Talijani dižu ovaj put glavu više no ikada, a za moći jih predočiti, treba da smo složni. Bić će borbe, ali nadamo se, da će pobjediti stranka, koja se za pravicu bori.

Naši protivnici i njihove podrepnice — dobar dio Susnjevice i Paža poduzimju svu moguću sredstva, da zbace sadašnje zastupstvo. Šilju svoje gončine okolo na Borut, Brest, Vranju itd., pa govore sve je s nama: Borut je s nama, Brest, Vranja, Gradin, Letaj itd., a kad tamo baš u tih poreznih občinah nemaju skoro ni glasa. Drugi pa govore: mi smo vaši, mi smo s popom iz Paža, a kad tamo ti farizejci nisu još s svojim plovcom niti govorili, jer su se već davno združili sa svojim talijanskim generalom, koj jih je već toliko puta u vojku bez praba i olava poslao, na njihovu sramotu. Glavnu ulogu da igra u tom l. Brujha. Oj Vranjci, ali

su te Talijani na tanak led zapeljali! Pozor Boručani — Vranjci — Gradinici itd.

Poznaće dobro plovana iz Paža, on s takovima, šifirčina* posla nema. Oni, koji vam tako stvari izraću, to su plaćeni talijanski.

Pučanstvo je ovdje zalibože siromašno; izgovinu u rukama imaju Talijani. Tu prigodu uporabljaju, da uplivaju na tužnog seljaka. Pozivlju ga k sebi, zatvaraju u dućan, strahu mu petičijani. Baš danas tužio se jedan Gradinac, da mu je «spazić» poručio, da će ga tužiti za... čjate samo dva forinta, ako s njim ne glasaše. Pfu! To je oružje! Tim misle Talijani prelohit Gradince?

Hvale se, da imaju pripravnu pijacu i jedaču. Onaj «leguleo» iz Susnjevice znao bi najbolje kazati, odkuda to žderilo. «Bit će vam kumpare bolje z namu, imamo vina kruha i pečenke». Imali ste braću toga i za V. kuriju, ali ste opuhani kući došli u mnogim je vino presjelo — pazite da vam se i sada tako ne dogodi.

Plovana iz Paža namazali su kuću — Gradince nabacali sa kamenjem po noći kad su se kući vraćali.

Najviše ruju proti sadašnjemu načelniku, ali bez ikakvog uzroka. Govorka se, da su tužili na juntu, da je na občini pronevjeren 2000 for. i zato da je junta i poslala svog oficijala, da razvidi račune. Ali «činovnik od junte našao je sve u redu». Zašto dakle tolika buka i bruka proti poštenom mužu? Ili misle nekogi, da će načelnik eudesa stvarati? Činiti da mlheko i med po Boljunici teče? Ili misle nekogi, da on toliko za tom časću, koja mu samo brige, dangube i troška prouzročuje, lepi? Ili su nekogi zavidni, što u njegovoj kući blagoslov, blagostanje, mir i ljubav vlada? Našto dakle toliko ogovaranje? Nećete li njega više za načelnika, izaberite si drugoga, ako imate boljšega, ali našega čovjeka, a ne Talijana; ta nigdje nije ustanovljeno, da bude baš on za načelnika, ali to se može učiniti i mirnim putem kako se pametnim ljudem i pristoji. Ovo nek se upamle i nekogi naši, koji su proti sadašnjemu načelniku.

Tri u oku su ovdješnjim Talijanima naši svećenici. Utri pastira, razstrkali će se stado. Ne pope u zastupstvo, to je glavna svrha naših protivnika, jer čim su to postigli, postigli su na pola svoju svrhu. Ako su popi nutri, nemoguće je varati, nemoguće držati pijanke na občinske troškove, nemoguće si žep zakrpati, misle «generali talijanski» — s toga vanka s popi. Kada nebude ni jednoga popa nutri, dečat ćemo što i prvo, još i gore; u tom smislu draže puk protiv svećenikom.

Hvale se, da će jim doć na pomoć Fijorin iz Porta, Camus iz Pazina. Mćar iz Trviža — ali bit će manje toga nego se govori.

Da bade stvar još smješnija, poslala junta inženjera Križmančiča, da opeta mjeri cestu iz Boljuna u Lupoglavu, onu cestu koja bi rabila jedino Feranda za prevažat trgovinu iz Lupoglave. Pravo ima junta, da semalo naruga ovdješnjim namelakom; cesta će ostati samo na papiru. Nekoji govore pak, da ako ostane Feranda za podestata, da će činit on na speže od komuna onu cestu napravit.

Zar mislite, da to oružje neće koristiti? Hoće! Primaniti će dobar dio Susnjevice i Paža. Pred par godina kod izbora za petu kuriju bavilo se Susnjevčanom žderila a Pažanom nekoliko vitriola u oči, pa se jih tim još više zasliepilo: letos vitriola nije, akoprem peronospora hara. Dielilo su vitriol, nekomu kilo, nekomu dvie — tri itd., kao kad se djeci bombonice diela. Onda se radilo za veliku glavu «Bartolčica» pa, došlo vitriola, a letos, ništa. Oj Pažani

— Pazani — jedna vam majka! To li je plod sjenena i nauka, što vam vaši svećenici dr. Požar, Ellner, Stefanutti posjaje? Ili mislite, da njuna sramotu činite? Jok! sami sebi!

Doć će vrijeme kad ćete spoznati da ste na krivom putu, pa ćete se združiti sa ostalom braćom. Osamljeni ćete ostati i ovaj put, nadamo se, jer će ostali običari pustiti vas i vaše generale, koji vas samo ruglu i smjelu izvrjavaju, da lutate stranputicom.

Bolje biti u poštenoj stranki prost vojnik, nego u sramotnoj general.

Veprinac, dne 22. srpnja 1899.

„Nasa Sloga“ već je donela tužnu vijest o smrti učitelja g. Ivana Pošćića. Pravo kažu naši stari, da stari mora, a mladi može — umrieti. Nam mladim se to nerado vjeruje; ali u zadnje doba baš kao da nas hoće hladna smrt tvrdo osvjedočiti, da ona može i medju našim mladim četami izabirati; ter ovo u kratko doba 2 mjeseca ugrabila nam je četiri mlada života u našoj župi: za trojicom dječijih djevojaka tuguju roditelji, braća, drugarice, tuguje sav naš kraj. A kao da nije dosta te u naše žalosti, htjelo se još, da zavapi i naša školska djeca istarska, i onako već sirota, za svojim učiteljem. Pokoj mi duši!

Iza pokopa istoga pokojnika sakupljeno je medju saučesnicima broj 2154 u korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

U nedjelju 5. augusta ustrojila se ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Poljanah (župa Veprinac). Pomalo — ali ipak se kreće.

Ol. Minaku, o kojemu je „Nasa Sloga“ pisala, da je bez traga izvešteno, ne zna se još ni danas — ma ništa.

Iz Rovinjakoga Sela, dne 6. tek.

Starodrevni običaj je u našem selu, da se hodočasti dne 5. kolovoza Majci Božjoj od Sniega. Ove godine, po običaju, najvrio nam je pop, da se taj dan sabermemo, i zbilja u 5. u jutro zvana su pozivala na okup vjernike, sabrato se naroda kod crkve jedno triestak osoba, a dalje putem bilo ih je 50—60.

Sabrani narod čekao je i čekao popa, da dodje predvoditi procesiju, na njega nije bilo. Kasnije se doznalo, da je pošao sam pješice, prije nego je zvono zvonilo, k Sv. Mariji od Sniega i tamo na brzu ruku odmislio, te se kući vratio.

Eto, nije dosta, da polatinju naše starodrevne obrede i molitve, već se eto ponuče i svete naše vjerske običaje.

Ogorčenje naroda teško je opisati. Ljudi su pustili silno poljsko djelo, da izvrše pobožnost prema Majci Božjoj, pak koje čudo, da su se silne kletve nasule na glavu popova. A u svetom pisnu stoji pisano: jao onomu od koga smutnja proizlazi!

Čuje se, da će ovaj pop poći u Vizitadu. Molimo gosp. biskupa, da ga što prije premjesti, i ako će, da ga liepo i kanonikom učini, ali samo da ga izmedju nas makne, i pošalje nam svećenika, koji će poštovat naše stare i vjerske i narodne običaje.

Iz Voloskoga. Dne 24. julya t. g.

vršila se pred ovim sudom kaznena razprava proti veledostojnom g. veprinačkom župniku, a usled prijave veprinačkog načelnika radi uvrede poštenja. Spomenuti g. župnik je najme u jednoj propovjedi prisporodilao dobre i zle članove od pojedinih različitih stališa u javnom životu, te zaključio, da se nemože radi toga, što imade u pojedinim stališima više ili manje zlih, opakih, bezbožnih članova, odsuditi cilji odnosni stališi.

Pri tome nije g. župnik nikoga spomenuo, a niti koje uvredio. Ipak se veprinački „magnifico“ čutio uvređenim i tražio na sudu poštenje.

Razprava se taj dan nije dovršila, jer je „sior Anjulo“ predložio, da se ustupe spisi ništa manje nego državnom odvjetništvu nebi li ga isto zastupalo. Po svoj prilici predviđa izid te kaznene parnice pa se boji, da bi morao nositi troškove. Do sada ništa čudnoga, jer smo naučeni da Talijani i njihove predprepnice naše ljude na sve moguće načine proganjaju, nebi li ih tako pristili, da se suestegnu svakog sudjelovanja pri osvjetljenju našeg dobrog ali zavedenog puka. Čudno je pri tome to, što se u taj posao prvi zloglasni Kristić, što prisustvuje razpravi, što tekom iste — premda nebi snio — razgovara, šapuće, namiguje sa zasebnim tužiteljem sv. Anjulom, s njegovim zastupnikom, sa svjedoci, i što ga sadac ne poziva k ređu pošto kao slušaoc nesmiije imati nikakvog utjecaja na razpravu ni na stranke. Ili

zar...? Nu, sapienti pauca idemo da vidimo kako će ta komedija, inscenirana po g. veprinačkom načelniku, Anjulu Stiglić (puro sangue latin, jelda?) svršiti, a kad bude, javit ću vam.

Pred nedavno bila je razprava kod ovdješnjega č. kr. suda; izmedju Bergijskoga župana Afrića i slavno poznatoga Martina Gregorića. Svi su se čudili — recemo samo tako — postupku i odsudi. Proti odsudi uložio je Afrić po svojem odvjetniku ulok na višu sudbenu oblast: Čekat ćemo da vidimo. Nješto drugo želimo da ovdje iztaknemo. U novije doba poduzelo se je na Bergudu kojesta, da se puk tamo uznemiri. Onima, koji su to podupirali, reklo se je, da su „Krističevci“.

Ovi su se branili: Nismo mi „Krističevci“, ništa neimamo sa Kristićem! Njeki su čak govorili: nit ga nepoznamo! Reklo njim se, da se bar njeki njih stiču kod Kristića. Njeki možda nit sad toga nevjerojtu: A ovo, što se je u rečenju razpravi pokazalo? Kod nje čitala se je molba, poslana na zemaljski odbor pred par mjeseci, radi koje se bijaše pučanstvo na Bergudu najviše uznemirilo. Ta molba pisana je rukom Krističevom — tako kažu, koji pismo poznaju — i sastavljena je talijanskim jezikom. Dakle njeki Bergujci su podpisivali nješto u talijanskom jeziku, kojega najveće dio nerazume, i podpisivali su nješto, što je Kristić svojom rukom pisao. Za Kristića vele njeki, da bodi na Rieku (gdje nesmiije ostati preko 24 ure) i da piše u pisarni odvjetnika dr. Saclisa. Za vrijeme razprave nije bio na Rieci kod dr. Saclisa, nego je bio na Voloskom u sudbenoj dvorani. I to ne možda kao zamjenik dr. Saclisa, jer stvar zastupanje Gregorića imao je dr. Ettore Costantini, koji kao tvrd Talijan radi kod sada sumo talijanski jezik.

Što je imao tu Kristić?! Pak još neka kažu Gregorić i drugovi, da nisu Krističevci. Uzalud tajti. Sva uznemirivanja u Kastavšćini i drugih obćina kotara imadu jedan izvor, i jedno oruđe. Kod jedne druge razprave proti jednomu pošteniaku sa strane Krističevaca vidilo se je Kristića cietlo vrijeme u sudbenoj dvorani, i vidilo se je, gdje razgovara sa braniteljem Ektorom Constantinijem. Nevidi se ni ovoga mnogo sa Kristićem, al se je sveza njegova s njim i kod te razprave pokazala. Uzalud je tajti. Talijanstvo hoće, da se skrivi usnjava: al koj ima oči, vidi. I do svjeh ljudi, koji drže do sebe, i do svojih svetiinja, najpake do svojega miloga jezika.

Što je imao tu Kristić?! Pak još neka kažu Gregorić i drugovi, da nisu Krističevci. Uzalud tajti. Sva uznemirivanja u Kastavšćini i drugih obćina kotara imadu jedan izvor, i jedno oruđe. Kod jedne druge razprave proti jednomu pošteniaku sa strane Krističevaca vidilo se je Kristića cietlo vrijeme u sudbenoj dvorani, i vidilo se je, gdje razgovara sa braniteljem Ektorom Constantinijem. Nevidi se ni ovoga mnogo sa Kristićem, al se je sveza njegova s njim i kod te razprave pokazala. Uzalud je tajti. Talijanstvo hoće, da se skrivi usnjava: al koj ima oči, vidi. I do svjeh ljudi, koji drže do sebe, i do svojih svetiinja, najpake do svojega miloga jezika.

Iz Opatije. Baš su dovršene radnje o uređenju ces. erar. ceste kroz Volosku u Opatiju. Dočim je ta cesta prije bila u vrlo lošem stanju, moramo priznati, da je sada u vrlo liepom ređu. Na mnogim se mjestima izmedju Voloskoga i Opatije znatno proširila, cesta se poravnala i učinili se odvodni kanali. Prije običavala je svaka i najmanja povodnja pokvariti svu cestu navlastito u Voloskom. Sada je pak tomu zlu kanaliziranjem za uvijek došlo.

Što su te radnje, koje nemalo doprinajaju razvitku našeg liečilišta u obće, izvršile, zasluga je poglavito erarijalnog nadziništra kod visokog namjestništva u Trstu g. Huga Dudana i c. k. nadestara u Voloskom g. Ivana Marušića, koji se mnogo zauzimaju za razvitak i poljšanje Voloskoga-Opatije. — Pošto je projektirana nova paralelna cesta izmed Voloskoga Opatije, koja bi sa zdravstvenih i prometnih obzira bila neobhodno potrebna, bilo bi dobro, kada bi visoki cestovni erar odlučio svake godine jednu stanovitu što veću svotu, da se ta paralelna cesta može čim prije započeti i izvršiti. Time: bi se neizmerno koristilo napredku našeg krasnog liečilišta. — Nadamo se, da će visoka c. k. vlada uvidjeti sama, da promicajuć interese ovog liečilišta, radi sebi na korist, jer time povećava porednu snagu pojedinih poreznika.

Iz Raba, dne 7. julya. Na 3., 4. i 5. o. mj. imali smo u Rabu obćinske izbore. U trećem i drugom tjelu izvojevala je hrvatska stranka jednoglasno pobjedu. I u prvom tjelu bi se bilo dogodilo isto, da talijanašem nije pritekao u pomoć župnik g. Orlić sa svojim i biskupovim glasovim. Ali ipak pobjedimo većinom glasova. Badava su bila nagovaranja prvaka da župnik Orlić ne čini te sramote narodu, i da nepromišljeno ne zlorabi biskupove glasove. Uvijek je odgovarao, govorit ću sa Don Luiglom. A taj Don Luigi je strastven autonomaš. Voljo je g. Orlić udovoljiti svom Don Luiglu, nego posleđiti presvjetoj od ćakula, kojih ima sada dosta u Rabu. Pa da biste vidili, koje

ljudi je imenovao za svoje kandidate. Kad bi J. Orlić poslao imenici svojih kandidata presvjetoj u Krk, sa biografiom svakoga pojedinoga, uvjereni smo, da mu biskup nebi odobrio njegovo ponašanje. Osobito svrtao pozornost na brata od Miće, i molimo g. Orlića, da opise dogođaj od ovoga Vazma sa B. T. i o. Bonampom. Kad bi ti kandidati bili došli u obćinu, bila bi to najveća nesreća za Rabljane.

Pozdravljamo i harni smo našim istranom svećenicu, koji ljube ovaj puk, i rade za njega u crkvi i izvan crkve. G. Orlić pako dobić će i on ovog puta povlatu, ali od Dalmate, Piccola i Indipendenta. Prosit. Rabljan.

Politički pregled.

U Puli, dne 8. augusta.

Austro-Ugarska. Austrijski ministri rata i nastave gg. Kriegshammer i Bylandt-Reidt bijahu dne 4. t. mj. na audienciji kod Njeg. Veličanstva u Ištu. Dan zatim stigao je tamo i ugarski ministar-predsjednik. Tamo očekuju i ministra predsjednika grofa Thuna i ministra financija dr. Kaizla.

Službeni list bečke vlade od dne 5. t. mj. priobio je oglas ministra unutarnjih posala od 31. julya t. g. kojim se priobćuje, da stupa usled sporazunka austro-ugarske i talijanske vlade u kriepost utanačenje o medjusobnom bezplatnom podupiranju siromašnih bolesnika. Ovim sporazunkom pružila je vlada Austro-Ugarske Italiji opet jednu od onih polakšica ili povlastica, kakve nedobiva od nijedne druge vlade. Svemu je svetu poznato, da se može austro-ugarske siromake, koji se nalaze u Italiji, pobrojiti tako rekuć na prste jedne ruke, dočim imade u Austro-Ugarskoj godimice siromašnih talijanskih radnika skoro 100 hiljada. Po gornjem ugovoru dužna je naša monarhija sve bolestne radnike i druge siromake Italije budava liečiti, kojih će biti bez dvojbe godimice više stotina, dočim će Italija u zamjenu pružiti liečničku pomoć jednomu li drugomu podaniku Austro-Ugarske.

Moramo iskreno priznati, da mi obćinim umom nemožemo shvatiti politike austro-ugarske diplomacije napram Italiji.

Agitacija njemačkih opozicijonalnih stranaka u Beču proti uporabi § 14. našla je živa odziva i u ostalih njemačkih gradovih Austrije. Medju timi izkazao se osobito lučnost, gdje je prošlih dana izmedju gradjanstva s jedne strane a s druge redarstva i vojničtvo došlo i do krvavih okršaja. Vojničtvo moralo je opetovno posredovati, da uzpostavi mir i red.

Medju goričkim Slovenci nastaje sve to veći razdor zbog osobnostih, koje su smutljivci znali mudro izkoristiti.

Kako se je predviđjalo, većina obćinskih zastupstva Dalmacije ostati će i nadalje u rukoh pristaša narodne stranke.

Crna gora. Crnogorske svečanosti prigodom vićenjanja kneževića Danila dale su povoda — kako piše jedan bečki list — austrijskoj vladi, da razpusti političko društvo „Srbsko Bratstvo“ u Splitu. Kod svečanosti na Cetinju izticali su se osobito pravci dalmatinskih Srba, što bi reć, da nebijase pravo austrijskoj vladi.

Srbija. Iz Biograda dolazi vijest, da su Gjordjevićevu ministarstvu odbrojeni dani. Ovo ministarstvo da bi bilo jurve odstupilo, no teško mu je naći nasljednike, jer se neće danas nikomu trieznomu čovjeku preuzeti ministarsku listnicu, dok je razkralj Milan u Srbiji svemoguć. Razpravu prot zatrovenim radikalom odgadjaju se, jer je teško naći gradivo, na te-

melju kojeg bi se dalo zatvorene odsuditi.

Rusija. Ruski car Nikola imao bi po sudu uvaženog englezkog lista „Times“ odstupiti. Kao razlog navadju rećeni list politička razočaranja, koja je doživio mladi car i činjenicu, što neima car do sada mužkog nasljednika. Ti razlozi su toli neznatni za tako velik korak, da je teško i pomisliti na to, da bi oni mogli mladoga vladara na odstup ponukati.

Franceski ministar izvanjskih posala Dolcassé nalazi se ovaj par u Petrogradu. Tomu putovanju prvoga ministra francezke republike prepisuju veliko znamenovanje. Jedni kažu, da je ministar radi toga pošao u rusku prijestolnicu, da tamo učvrsti dosadašnji rusko-francezki savez, dočim tvrde drugi, da je ministarova zadaća ta, da opravda postupanje francezke vlade napram Njemačkoj.

Domaće i razne vijesti.

Imenovanja. Sin pjesnika Preradovića, g. Dušan pl. Preradović, c. i kr. korvetni kapetan, koji je do sada na admiralskoj ladji oklopnjaci „Monarch“ upravljao kod ljetne eskadre topničtvom i ovih dana boravio na Rieci, imenovan je upraviteljem topničke obuke na fregati „Radetzky“. — Kod c. k. ravnateljstva financije u Trstu bijahu ovih dana imenovani medju ostalimi takodjer g. dr. Franko Dorčić, te g. Stjepan Pregelj, c. k. financ. perovodjama. Čestitamo!

Vjenčanje. Naš prijatelj i rudoljub g. Ante Mezulić vjenčao se jučer u Puli sa družestvom gospodjicom Virginijom Zagreb. Mladi par odputovao je put bieloga Zarebha, da pogleda metropolu hrvatsku. Bilo srećno!

Obiteljska nesreća. Iz Lovrana pišu nam, da je 1. t. mj. rodoljubna obitelj g. Cara zadesila teška obiteljska nesreća Onoga dana preminuo je najme nakon teške bolesti najstariji sin rećene obitelji, E. r. n. o. u 33 god. svoje dobe, ucivilj gerko mladu udovu, stare roditelje, braću i rođjake. Pokojnik bio je više godina u Egiptu, gdje si je stvorio krasan položaj. Nedavno rodilo mu se prvo djetete, te je mislio, da mu ništa više nefali, a kad tamo, pokosila ga mlada i jako nemilosrdna smrt.

Dječnomu pokojniku neka podieli Svevišnji vječni pokoj, a njegovoj svojili, napose teško ranjenim roditeljem i našemu milomu E. m. u. dao toliko srčanosti, da strepljivo podnese teški ovaj udarac. (Naše iskrene saučeste svima, navlastito prijatelju Viktoru (Eminu). Op. uređn.)

C. kr. namjestnik g. prof. Gočes širetelj talijanštine u tršćanskoj okolici. Dne 2. t. mj. posjetio g. prof. u družtvu članova talijanskoga gospodarskoga društva tršćansku okolicu. Sa g. profom bijahu nekoji talijanski radikali, koji ne poznaju našega puka nego tada, kad trebaju njegove glasove.

U čisto slovenskom Padriču kazao je g. prof. jednomu seljaku, koji mu se je potužio što dolazi talijansko društvo agitirati medju slovenske seljake, da tuj znadu u svit talijanski.

Krasno g. c. kr. namjestnice! Naš puk neće vam zaboraviti imena radi tog vašeg priznanja.

Za glagoljicu. Pavao Rešja Ohmčević, potomak historične hrvatske obćelji i bivši austrijski poklisar, na marokanskom dvoru, utujući na zavjet k majci božjoj pompruju, svratio se i u Rim. Tu je posjetio kardinale Rampollu, Agliarda, Steinhubera i Mazzella, da se razpita u kojem stadijumu se nalazi pitanje o glagoljici.

Kardinali su ga osjguravali, da sv. stolica najtočnije proučava to pitanje i da zeli biti o svemu dobro obavješćena za izreči pravedan sud. Zato da je slobodno svakomu, pa i svjetovnjaku, obratiti se u tom pitanju na sv. stolicu, koja će svajčije utoke dobro primiti i proučiti. Gosp. Ohmčević je branio tom prigodom svetu našu povlasticu vrlo zgodnim i učeninim razlozi. Iztaknuo je, da ta povlastica nije dana pojedinim svećenicima, nego crkvama ciele zemlje, a te ne mogu izgubiti povlasticu, ako koji svećenik nije znao, mogao ili htio uživati iste. Osvjedio je ponašanje zadarskog nadbiskupa, koji proti volji naroda potezom pera

polatino 107 župa njegove biskupije. Navodeno je, da inoovacija nije od puka, nego od latinizatora, te da hrvatski narod u Dalmaciji ne zahtjeva drugo, nego i restituciju i integraciju. Ne daleko formalnu obnovu posredstva, obnova i reperta. Opazio je, da paragrafi građanskog prava, o zastarjelosti, ne mogu se upotrijebiti u pitanju glagoljice; to ako je komu drago, radi vlastite koristi kaživat će vjersko pitanje u političkoj boji, i silikati glagoljice kao prevratnike i bunтовnike, proti tomu prosvjeduje cijeli hrvatski narod, koji nezahtjeva drugo, van sjedinjenje i slobodu pod svojim legitimnim kraljem. Preporučio je brzo povoljno rješenje, jer periculum in mora, da se ne dogodi: Roma deliberante Dalmatin catholica dispereat.

Tako i ljepše zagovarao je taj ugledni i vrli rodoljub vjerske i narodne svetline našega naroda, koji mu je zato u velike haran.

Podjeljenje koncesije za tiskaru. Našim čitateljima znana je već stvar, da je nagovorom neklih rodoljuba ustanovio g. A. Gabršček iz Gorice u Puli tiskaru. Ta tiskara postala je zadnje vrijeme vlasništvo hrvatske stranke u Istri, i kao otvoreno trgovačko društvo „Tiskara J. Krmpotić i dr.“ uknjižena kod c. k. okrugsnog suda u Rovinju otkudom 2. junija t. g. Firm. 121. S. i 48/3, a odlukom c. k. namjestništva u Trstu dne 18. julija t. g. br. 15.716 bje podijeljena društvu i koncesija za tjeranje daljnje obrti, posto je g. Gabršček odstupio od svoje koncesije na korist društva. Polag tiskare bje ustanovljena i knjigovežnica, koja već dobro radi.

Evo i tom prigodom glavna poluga došla nam je od brata iz susjedne pokrajine. Da nije bilo Gabrščekove pomoći i poduzetnog duha, možda nebi još imali ovaj najnoviji narodni zavod u Puli. Pak ima još ljudi, koji viču na bracu iz drugih pokrajina, da su došli.

Kako smo maleni! Često čitamo opravdanih pritužba, kako se u naše strane selé tudjinci iz susjednih zemalja, da otmu našemu čovjeku komad kruha izpred ustija. Imade tužba proti trgovcem, obrtnicima, činovnicima, radnicima itd., koji dolaze među naš narod trbuhom za kruhom, premda nepoznaju jezik toga naroda, njegove običaje, težnje i potrebe. I takove pritužbe jesu posve opravdane i mi je sa obim rukam podpisujemo.

Nu šta da kažemo na one neosnovane, pogrdne i sramotne pritužbe nekotjih naših političkih stranaka proti odličnim osobama našega roda i jezika, koje su došle među nas u unjemenitotj nakani iz svoje susjedne naše pokrajine, i koje vrše sve dužnosti pravoga rodoljuba po životno i nesebično?

Na ova razmišljanja potakli nas najnoviji događaji među našom braćom na Gorickom. Tamo je uime nastao splet-kurenjem bezdušnih osoba u slovenskoj strani razdor, kojim se okorišćuju Talijani i ista vlada. Povadjena braća ruže se i grde tajno i javno, kao što je to na žalost naša narodna običaj, te se među ostalim predbacuje jednomu inače uzornom rodoljubu i radniku na narodnom polju, da nije iz domaće pokrajine, da je tudjin, da je iz Kranjske.

Zar ne, dragi čitaoci, da je to teško vjerovati, da je šta takova moguća među braćom na koncu 19. vjeka? Ipak je za lihože tomu tako! A što sledi odatle? Odatlesliedi, da smo nezrieli i nesposobni za odlično i skupno djelovanje na korist naroda, sledi odatle nadalje, da je u nas veća strast i zavist do pojedinca, nego li je naša ljubav do naroda.

Mjesto, da se veselimo, svakomu narodnom radniku, ma od kuda on došao, samo da radi po životno i nesebično, mi ga odbijamo od sebe, jer je sposobniji od nas za rad, jer je u radu ustrajniji, jer bi moglo njegovo uzorno djelovanje na narodnom polju oštetiti naše privatne profitke, — mi takova radnika nećemo, jer je tudjinac!

Nije li to smešno, da nekažemo sramotno? Zar može biti, recimo: Slovenac iz Štajarske, Kranjske i Koruške tudjincem u jednoj ili drugoj od naših pokrajina Primorja. Može li biti tudjincem Slovenac Primorja u spomenulih sjeverulih slovenskih pokrajinah? Nipošto! Brat bratu ne može biti nikada tudjincem pa makar ih dijetla sva mora ovoga svijeta.

Ovo što vriedi za Slovence, mora da valja i za Hrvate. Jedan drugomu ne mogu biti drugo nego li ono što, je brat bratu.

Kao što nepita austrijski Niemac Prusa ili austrijski Talijan Rimljana, otkuda si i što si, već ga susreća svuda kao ro-

djena brata, tako moramo se i mi svi, koji smo sinovi jedne majke, ljubiti i što-vati, a što je najvažnije, jedan drugoga rieću i djelom podupirati.

Tjerajmo dakle od sebe one smutljivce, koji nastoje bilo s kojih razloga povaditi brata s bratom, najpачe pako sve one, koji smatraju svoga brata tudjincem, jer se je slučajno rodio u drugoj zemli. Nerazmotimo sami sebe i nekažimo: svietu, da smo tako maleni.

Višnjani selo zabavlja. Iz te nesretne obćine pišu nam, da su tamošnji slavni gradjani dne 7. t. mj. na večer priredili na trgu koncert radi veselja, što je c. k. vlada razpustila većinu hrvatskog zastupstva. Na koncertu demonstrirali su glasbom, pjesmom i uzklci proti Hrvatom. Isto slavno gradjansvo poslalo je u formi otvorenog pisma novoimenovanomu upravitelju obćine Mianichu pouzdanicu, u kojoj izriču nadu, da će znati braniti čast slavnog Višnjana.

Po našem mnenju, imali su, poslali zahvalu i pouzdanicu gosp. namjestniku Goessu.

C. k. zdravstveni nadzornik. Pišu nam iz Kastavine: C. k. zdravstveni nadzornik Melraus pridjelom c. k. namjestništva u Trstu, bio je dne 25. i 26. julija u Kastvu, Rukaveu, Sv. Mateju i Klani, te tuda pregledao što se zdravstvenoga stanja tiče. Taj c. k. činovnik dolazi u službenih poslovih u čistu hrvatsku obćinu, a da hrvatski nezna, — ili nepokazuje, nko znađe.

Hrvati, izvršni liečnici, moraju se zahvaljivati na službah, jer nemogu ni makne napried. Niemci dolaze u naše zemlje jesti naš kruh. U tom grnu leži zeč njemačke kulture. Nije Melraus jedan, nit mi ovo radi njega bilježimo. Kakov je on, takovih je stolice u Primorju u svih strukah. Blaženi krušne i trbušne Niemcani nedopušta, da se naši namjestaju i brani da jih uzgoji.

† Fran Blažić, unirovljeni župnik u Lupoglavi preminuo je dne 20. p. mj. Služio je po raznim mjestima Istre, a u Lupoglavi oko 20 godina. Akoprem je bio radom i dušom Slovenac, nije se kao takav u javnosti nikad izlicao.

O njegovim stališnim i privatnim djelima sudio mu dobri Bog! Vječni mu mir i pokoj!

† Josip Marot „Šepić“. C. k. sud na Voloskom dobio je nedavno viest o smrti našega domorodca Josipa Marota po domaće Šepića. Tu žalostnu viest poslao je njemački podkonzul u Quezaltenango, koji obavlja tamo poslove tičuce se naše monarkije. U spisu se veli, da je dne 17. aprila t. g. njeki Crnac ubio Josipa Marota, vlastnika jednoga razsudnika kave u Guatemalskoj republici, u srednoj Americi, solidnoga trgovca. Crnac da je je ubio u misli, da ubija nekoga posve drugoga čovjeka, koji da je Crnac negdje mučio. Tako je platio prav za krivoga. Josip Marot, da je iz Spiničeve u Kastavšćini, da ima kakvih 49 god. i da je neoženjen. Njegova baština da iznosi 135.000 pezosa. Onaj podkonzul pita c. k. sud za bližnji rod pokojnoga Josipa radi razdieljenja baštine. Župni ured izvjestio je c. k. sudu o bližnjem rodu, koj obobstoji od šestorice sestara odnosno njihove djece, i jednoga već preko 20 god. odsutnoga brata, najme Ivana, nebrinećega se ni malo za svoju suprugu i diete.

Koja razlika izmedju njega, starijega, i izmedju Josipa, mladjega. Josip išao je još mlad u sviet, da si što privredi, neimajući doma skoro ništa, kao što idu mnogi naši. Dugo se nije o njem znalo. Nije se javljao dok nije imao. Kad si je privredio liep imetak, oglasio se je svojim sestram, a reč bi, da se je u svietu i kralj k njemu utekao.

Skoro svake godine je obdarivao rodbinu, i platio dugove svoje otćinske kuće. Neimajući nikakve dužnosti, činio je to jedino iz ljubavi do svojih, iz plemenitine njegova srca radio je tako. Odsutan od više 30 god. od svoga doma, on ga zaboravio nije. Stalno je želio i mislio pod svoje stare dane vratiti se na svoju rodjenu gradu, koju je ostavio sirounak, a u koju bi se bio bogat vratio, obogatit se neumornim i postojnim radom. Jer kako piše konzulat bio je solidan trgovac, t. j. trgovac koji je uživao vjeru u dalekom i širokom svietu.

Bogat i poštenjak na glasu bio bi se vratio doma, medju svoje, da mu nije na grozan način presiećena nit života. Ovakvo ostanje mu samo blaga uspomena medju njegovimi bližnjimi od roda medju mnogimi po Kastavini, osobito njegovimi vršnjaci, s kojimi je u Kastvu u školu hodio, medju koje spada i pisac ovih redaka.

Mi smo Te, dragi Josipe, kao dječarci zvali „Moli za nas!“ Razstajaj se s Tobom u muzevnoj dobi, duboko zaleći Tvoju preranu i tukovu smrt, izričemo svoje sažaje Tvojim bližnjim, molimo ovdje na zemlji: Pokoj Tvojoj plemenitoj duši! A Ti kod Previšnjega: Moli za nas!

Talijanska mornarica Istre hrvatskog primorja i Dalmacije. Zloglasni tržćanski „Zidović“ tuži se u jednom od zadnjih svojih brojeva na pomorsku vladu u Trstu, koja da je počela poriemćivati našu trgovačku mornaricu, koja da je čisto talijanska.

Priznaje rado, da je najveći nesmisao poniemćivati našu trgovačku mornaricu, medju kojom neima stalno nijednoga urođjenoga Niemca, nu isto tako je koli smešno toli drzovito tvrditi, da je ta mornarica čisto talijanska, i da joj se mora sačuvati talijanski značaj. Koli vojna mornarica koli trgovačka sastoji se po svojoj ogromnoj većini od sinova našega naroda, od Hrvata, koji su unutar granicah monarhije i u dalekih krajevih svietla proslavili zastavu vojne i trgovačke mornarice.

Hrvatski mornar nezostaje u višćini, sposobnosti i srčanosti za nijednim mornarom svietla i radi toga uzima on najbolji glas doma i tudjin.

Mi smo dakle odlučno proti tomu, što uvadjuju pomorske oblasti njemački jezik tamo, gdje mu mjesta neima. Ali smo isto tako proti potlanćivanju naše mornarice, koju sačinjavaju bar trini četvrtinami sinovi hrvatskoga naroda.

Svakomu dakle svoje, pak mirna Bosna.

Njemačka agitacija proti § 14. Austrijski Niemci, osobito takozvani liberalci pokrenuli su u svih njemačkih gradovih Austrije veliku agitaciju proti upravu § 14 za povisjenje poreza na šećer (cukar). Ministarstvo izdalo je uime naredbu, kojom se na temelju § 14. ustanova povisuje porez na šećer. U beču bijaše već više skupština, na kojih se je oštro napadalo vladu radi uporabe rečenog §. Sva zastupstva većih obćina i gradova njemačkih šalju na vladu prosvjede proti rečenju uporabi.

Ovakovih povisjenja poreza na šećer naredbenim putem imali smo c. 1897. pod Badenem i c. 1898. pod Thunom. Tada se nije agitiralo proti odnosnim naredbam, dočim se diže sada od strane Niemca nebo i pakno proti najnovijoj naredbi. Gdje je tim Niemcem pamet?

Kako službeni Talijani nagradjuju austrijske izdajice. U tržćanskih novinah čitamo, da je u Paru preminuo bivši urednik poznatog tržćanskog laziliberala „L'Independent“, Ferdinand Ullman, kojega je c. 1889. tržćanska policija protjerala. On je prošao iz Trsta u Rim, gdje bijaše tada na čelu vlade ministar-predsjednik glasoviti Francesco Crispi. Ovaj uzorni rodoljub — tako čitamo u jednom talijanskom listu — uzeo si udes Ullmana tako k srdcu, da je ovomu odmah priskrbio u Paru „častnu i mastnu službu“.

Talijanski ministar predsjednik, koji je prije i posle sklapao ugovore i saveze sa Austrijom, nagradjuje njezine krvne dušmane častnim i mastnim službama! Pak da se nemoramo pouzdati u takovog saveznika.

Pišu nam iz Medullua. Pred nekoliko dana udarila munja u kuću Martina Miloševića u Ližnjanu, koji je bio osjegurao kod banke „Slavije“. Putem zastupnika „Slavije“ u Medullu čestitoga Jakova Kirca bila je odmah sva šteta izplaćena.

Njeki dan na Premanturšćini ubila je munja govodo, kojé nije bilo osjegurano, i dočeti gospodar morao se zadužiti, da kupi drugo. — Dakle je pretrpio znatnu štetu.

Pametni gospodari treba dakle da osjeguravaju svoj imetak, a osobito ovdje na Pušćini, gdje često munja škodé čini.

Iz Ližnjana. Nismo imali zdrave i pitke vode. Naš upravitelj poštovani starac Garbin sa svojimi drugovi u obćinskom odboru nisu si dali mira, ter proizveštivši prilike i uzdajuć se u dobru sreću dali su kopati u živac kamen.

To je trajalo mjesece i mjeseca, rabilo se i dinamit. Došlo se u veliku dubljinu i počeli smo već gubiti vjeru, da li ćemo postignuti za čim čeznemo. Kada eto, milom Bogu hvala, ovih dana na dubinu od 31 metar, a jedno 2 metra nad razinu morskou, našla se izvrstna pitka voda.

Nedamo se, da će, po običaju i zemuljski odbor i c. k. vlada priskočiti našoj obćini u pomoć izdašnim prinosom. Sje je troška već do sada mnogo, a biti će ga još, dok se sve dokonča.

(Veseli smo i toga Vašeg napredka. Jedan dokaz više, da niste barbari. Uredn.)

Iz Klane. Dne 30. julija imali smo ovdje izbor župnika.

Patrona ina obćina Klana, na koju je to pravo prešlo od negdašnje gospoštje Negovetića od kojega su Klanjci nagodom otkupili još godine 1861. sve gospoštjske pravice i takozvani „dominikal“ t. j. kuću (sada župni stan) vrl. „Prstavac“ i sjenokose „Grašćina“, „Ganjga“ i „Mlaka“.

Pristupilo je 46 obćinara, a od tih je dalo 35 svoj glas sadarjemu upravitelju, č. g. Koruzi, koji je doista pobozan čovjek. Nećemo tim ni najmanje, da prevrednim drugim moliteljem, nego ćemo reći, da su ljudi velikom većinom birali baš onoga, koga već od više vremena poznaju.

G. Koruza biti će valjda i potvrđen. Pak Bože daj, da bude koristno vjeri i narodu.

Iz Kopra pišu nam 1. t. mj. Ovdašnji Talijani, koji su u neposrednom doticaju sa c. k. učiteljicem, neprestaju pripoviedati od svršetka školske godine amo, da će sadašnji zemaljski nadzornik g. Antun vitez Klodić-Sabladoski do mala stupiti u stanje mira, te da će ga nasćediti u svojevitu zemaljskoga školskoga nadzornika ravnatelj ovdašnjeg učiteljska g. Markelj — ili kako ga Talijani laskavo nazivlju: il nostro Marchelli.

Mi neznamo doduše koliko je na tome istine, ali toliko znamo, da su istarski Talijani danas svemoguć, da si je g. Markelj stekao velikih zasluga za istarske Talijane, osobito za talijanske djake na rečenom zavodu i da je dakle vrlo probitačno, da će mu pravci istarskih Talijana iz zahvalnosti i priznanja izposlovati rečeno mjesto. Ali tada moći ćemo punim pravom uzdahnuti i reći: Tužnih li naših škola!

Iz Mošćenica pišu nam, da se bližaju tamošnji obćinski izbori, jer da izliče rok sadašnjemu obćinskomu zastupstvu. Ogromna većina onih obćinara, da je do skrajnosti nezadovoljna sa dosadašnjom upravom, osobito sa načelnikom, koji je proti svakom pravu uređovao pomoću tamošnjega foresta u talijanskom duhu i jeziku.

Sjednice obćinskoga vieća bijahu vrlo riedke, jer se je načelnik obćino izgovarao, da nema vremena sazivati obć. sjednica. Medjutim je radio i upravljao kako je hotio i kako mu je savjetovao više spomenuti prijatelj.

Njim bijaše sve dozvoljeno, jer su znali, da imadu debeloga kuma na Voloskom, koji će pokriti sve njihove nepravilnosti, i koji je kriv svenu zlu u onom kotaru.

Sada mora već biti konac nezdravomu stanju u onoj obćini.

Osim dvojice trojice Sarenjaka ili talijanskih podrepnica sav pak one obćine jest hrvatskoga porieka i jezika, te neće trpiti više dosadašnje sramote, da imu jedan tudjinac zapovieda li da ga jedan slabiji za nos vodi.

Obćinska uprava u Mošćenicah, mora doći u čisto hrvatske ruke, a onaj koji misli, da nemože živjeti ako njena upravi, neka si traži druge zasluge. Obćina nije za nijednoga krava muzara, već je ona skupno dobro svih čestitih obćinara.

Radi toga pozivamo već sada naše sviestne Mošćenčane i Brsečane, da se dogovore na vrijeme, što će i koga u novo zastupstvo, koje mora biti čisto hrvatsko i kojemu mora da bude na čelu načelnik dušom i tjealom Hrvat.

Iz Cirkvenice pišu nam, da nije bio hrvatski izlet u Lošinj, o komu zadnji dopis iz Lošinja, već izlet gostova kupališta, u činom Njemaca i Madjara. — Kad je tako, onda je lošinjska talijanska fukara, koja im je demonstrirala, još divljija, nego li smo si mislili.

Gostova u Opatiji bilo je polag zadnjeg izvještaja od dne 31. julija t. g. od 1. septembra 1898. do sada ukupno 13.316. Dne 29. julija t. g. bijaše još u Opatiji 1220 gostova.

Hodnašćinci na Pušćinovu slavu. Iz Česke donieli su doma veselu viest, kako javljaju česke novine, a po njimi i tržćanska „Edinost“, da su ruski vladajućci krugovi poručili, da Ruska neće nikada dozvoliti, da bi se koje česko-njemačko zemljište otkrlo od Austrije i pripojilo njemačkome carstvu, a kamo li, da bi se ta nesreća dogodila čitavoj Českoj kraljevini. Mi se veselimo toj svečanju izjavi i kao Hrvati i kao pripadnici habsburške monarhije, a slična izjava glede Primorja Italiji bila bi vrlo utješljiva.

Grom udario u crkvu. Iz Pićna pišu nam, da je dne 7. t. m. udario grom u propelo na vrh crkvenog tornja te se spustio u crkvu, koja bijaše srećom prazna. Grom je pobio štete na orguljah i nešto na krovu.

Ravnateljstvo financija izlalo je naredbu, da se nesimje prevazati više od 2 kile sladora iz zemalja zastupanih u carovinskom vieću u one takozvane ugarske krune ili obratno. Za više iznose valja prijaviti finaciji.

Slador se može voziti parobrodom željeznicom, a nositi samo onim cestama, kojima je dozvoljen prenos rakije.

U područje ravnateljstva financija za Primorje može se voziti slador jedino cestom. Sto vodi iz Rieke u Kantridu.

Ova naredba stupila je u kriepest dne 1. augusta o. g.

Za one Primorce i Dalmatince, koji su nesposobni za privredu s onih rana što su ih zadobili u ratu, kao i za takove primorske i dalmatinske porodice, koje u ratu izgubiše hranitelje svoje, razpisuje „Zemaljsko pomoćno društvo crvenoga križa“ za Trst i Istru najtečaj za podopre. Molbenice prima do konca kolovoza o. g. tršćanski „podesta“, ako jim se priloži domovnica; zatim dokazala, da je molitelj spadao morarici ili vojsci, te da je sudjelovao u ratu god. 1866, ili u kojem kasnijem ratu; nadalje križnička svjedočba, kojom se potvrđuje, da je molitelj nesposoban za privredu usljed zadobivenih rana; napokon svjedočba sironaštva i po župniku sastavljen popis onih članova njegove porodice, za koje se molitelj skrbi li mora. Ako molitelj porodica onakova vojnika, koji je u ratu pio, tad mora svim gore izrečenim prilozima dodati još i vojničku smrtovnicu pokojnikovu, ako je moliteljica udova takova pokojnika, tada mora dokazati, da se ni još mlada. Molbenice su proste od bijega, samo ih mora politička oblast potvrditi.

Blači viših škola i gimnazijski i učiteljski abiturijenti prijavljuju za 12. kolovoza t. g. u Dobrinju (na otoku Krku) prvi dječji sastanak. Razpravljat će se o pučkim predavanjima i u obće o dječkom radu za vrijeme praznika. Sastanak će biti u 3 sata po podne, a u večer prvo pučko predavanje: a) o seoskim stadijima i zaujmovima; b) o zemana i voćkama otoka Krka. U slučaju zaprieke bit će predavanje u nedjelju (13.) po podne.

Pozivlju se svi bogoslovci, akademici i abiturijenti kvarnerskih otoka. Tko ne bi mogao doći lično, neka barem pisмено svoji svoje stanovite spram namijenjenog dječkog kerijalnog društva za kvarnerske otoke. I svaki imi brat dobro nam došao!

Privremeni odbor.

Plesan (pepeo — Oilium Tucker) na trsvju. Naši vinogradari neka paze ako im se je gdje na trsu (lozi) i to na grozdju pojavila plesan (pepeo). Gdje imade te nesreće valja grozđe odmah sumporati, jer je još za to vrijeme. Za taj posao vrlo su prikladni mjehovi, a gdje nema mjehova neka si vinogradar pomoigne vrećicom, od platna ili od vreće zasivennom. Na vrećici jest duga palica za koju drži radnik i tresu povrli grozđa. Vrećicom može tresi i bez palice, ako se neboji, da mu sumpor naškodi. U vrećicu metne se okolo 1/2 kilograma sitnog sumpora, koji proljubi platno i grozdove praši. Ovaj posao je cijenji, a radi se brzo baš kao i sam mjehom.

Zahvala.

Iz dna sreća blagodarim svim, koji su imali dobrotu sjetiti se mene prigodom mojeg imendana.

U Krku dne 7. kolovoza 1899.

Zahvalni
dr. Vinko Vitezić.

Društvene vijesti.

Odbor za sabiranje prinosu družbi sv. Cirila i Metoda za Istru javlja nam, da je dobio naručene razglednice, i to sa slikama: dr. Vitezića, Spinčića i Mandića, dok će ostale naknadno stići.

Naručbe pod adresom: V l a d i m i r M a l y i ć, pravnik, Svecnište, Zagreb.

Koncert pjevačkoga društva „Kolo“ u Trstu obdržali će se u nedjelju dne 13. t. m. poslije podne na školskom vrtu kod sv. Jakova. Sa veseljem javljamo, da su odlični naši čestiti Pobežani iz okolice koparske mnogobrojno posjetili taj koncert. Odbor tamnosjeg konsumnoga društva zaključuje je, da će na koncert članovi društva, te sav mješoviti zbor istoga društva.

Mila braću iz tužne iste očekuju tršćanski rodoljubi iskrenim veseljem, te im kliču unapried: Dobro nam došli!

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru odposlala je podružnica u Sovinjaku 99 for. 10 nč. kao dio članarine, jer mnogi od obvezanika neučiniše još svoje dužnosti. Toga radi nije mogla podružnica obilodaniti obračun.

Obzirom na veliku potrebu i plemenitu svrhu našega društva, nadati se je, da će uplatiti zaostale prinose i oni, koji su se kao članovi upisali.

Dječko pripomoćno društvo u Pazinu. Na osnovateljno skupštini toga društva sakupio se liepi broj narodne inteligencije i ljudstva iz srednje Istre. Upisalo se tom prigodom 28. utemeljiteljih, 33 redovitih i 7 podupirajućih članova. U odbor bili su izabrani gg.: dr. D. Trinajskić, odvjetnik u Pazinu, kao predsjednik, Grašić Josip, župnik u Bermu, kao podpredsjednik, Kurečić dr. Šime, načelnik u Pazinu, kao tajnik, Mandić Josip, obće blagajnik u Pazinu, kao blagajnik, Orbančić Josip, prošt i nadžupnik u Pazinu, i Matejčić Franjo, profesor u Kopru, kao odhormic, Frušić Šime, župnik u Girdoselu i Dertoša Antun, Irgovac u Pazinu, kao zamjenici, Bersenda Ivan nadžupnik u Pićnu, Kalac Antun, nadžupnik u Bazetu i Defar Šime, načelnik u Tinjanu, kao pregledni računari. C. kr. namjestništvo izjavilo je, da nema uzroka zabraniti osnivanje toga društva, a sada je zamoljena priznaja obštanka istog.

Sokol Tyrš. Osnovateljna skupština ovoga drugoga puškoga Skola, bila je u nedjelju po podne. Prisustvovala je 41 osoba. Skupština je tekla mirno i redovito. Neki odhormic počeo govoriti proti „Edinosti“ radi njezine posve umjesne opazke, ali mu je predsjedatelj odmah odzoveo rječ. Bila je opetovano naglašena sloga i sporazumak s ostalim nat. društvima u Puli, i bili su toпло pozdravljeni prisutni članovi „Prvog Istarskog Sokola“. Načela, koja će društvo voditi, imaju biti čisto demokratska, a odhormic Jonež je osobito naglasio, da će paziti, da u sokolskom gnezdju neizleže jaje kukavica i Brzjavni pazdrav dr. Podlipnog, načelnika Zlatnog Praga, priestolnice kraljevstva Cerkoga bio je primljen burnim odusljevanjem. Starostom izabran je na predlog g. Val. Cveka jednoglasno gosp. Ljubomir Nehrony, i u zaop još 10 odhormika. Društvo će imati svoje prostorije u prizemnoj dvorani „Apolo“, — koju je uzelo u najam za 6 godina. Srećno.

Lošinjsko društvo „Zora“. Pošto se je pored „Glonice“, koji već davno postoji u Lošnju ustanovilo i društvo „Zora“, za težački, zanatlijski i moruarski dio pučanstva, to se preporučuje svim prijateljima hrvatske sloge i uzajimnosti, da ovom novom društvu priskoče za početak u pomoć, pa bilo ma kakvim načinom podopre. Sa zahvalnošću primili će ovo društvo takodjer knjige ili novine, koje bi mu dobrotvori za prvi osnutak priposlali. Novce i svaki drugu pošiljku valja upućivati na g. Ivana Lovrića u Mali Lošinj.

Glavna skupština gospodarske zadruge Materija za sudbeni kotur Podgrad bit će u Podgradu dne 20. t. m. u 2 sata popodne u prostorijah g. Drag. Vičića. Dnevni red običan.

Slovenska družba sv. Cirila i Metoda imala je prošloga tjedna na Vrhniku svoju godišnju glavnu skupštinu. Iz izvješća tajnikova i blagajnikova crpimo, sledede podatke. Družba ta broji 140 podružnica, 244 utemeljiteljna člana, koji su platili po 100 for. Družba uzdržaje i podupire 18 škola, koje plzaji 2000 slovenske djece. Zadnje godine imala družba for. 41.172 prihoda, a for. 41.802 troskova. Družba podupire ili uzdržaje slovenske škole među ostalimi u Trstu, Gorici, Veličkovcu i Mariboru.

Listnica uredništva i upravnitva.

Cijenjene dopisnike, čijih dopise nepriobedimo u ovom broju, molimo uzdržati do budućega. A istodobno jim opet preporučamo, da pišu samo kratko i jezgrovito i sa jedne strane papira.

— Onim cijenj. predplatnikom, koji su podmirili predplatu i kojima bijaše prilozena poloznica u zadnjem broju, javljamo, da su bile iste prilozene svima predplatnikom bez obzira, dali su podmirili preplatu ili ne.

— Hrvatska pravna škola u Šibeniku, V. Lad. u Trstu, novajsko društvo „Napredak“ i Iv. Erj. u Kotora zahvaljuju su kao predplatnici od 1. julija i volasni brojevi odposlani.

— Sve one, koji reklamiraju brojeve mjesaca aprila, maja i junia, molimo oproštenje, što jim nemožno prelužiti.

— Predplatnici, koji se sele iz jednoga kraja u drugi ili koji žele imati promjenu u vrstovu, neka uvijek naznače točno kraj i počtu prišlašega broja ili broj tiskane presice, odnosno prilozu istu pismu, jer nam tako olakšavaju posao.

Javna zahvala.

Ganutim srcem i iz dna duše izričemo najusrdniju zahvalu svoj rodbini, prijateljima i znancima, koji su prigodom duge bolesti i konačne smrti neprežaljenog našeg sina, odnosno supruga i braća

Ernesta Cara

izkazali njemu toliko ljubavi, a nama toliko saučešća. Hvala i vječna harnost svim onim, koji su nam prigodom naše velike žalosti bilo kakovu uslugu učinili, kao i onima, koji nežaleći nikakva truda, pohriše izkazati milomu pokojniku posliednju počast.

Bog platio svima!

Lovran, dne 3. kolovoza 1899.

Tugujuća obitelj.

F. Pečenkov
HOTEL EUROPA
u Puli
preporuča se gg. putnicima.

Službu obć. tajnika
traži u obć. poslovih vješt muž.
Ponude prima uprava.

Mliekarnica
braće Znidarić
na Sišanskoj cesti 9
u Puli
preporuča

svoje dnevno svježe mlieko,
koje dobiva od dobropoljske
mliekarske zadruge.
Prodaje se takodjer domaći
sir, svježi maslac, klobase,
salam, pivo u bocah itd.

Blagorodni gospodin
G. Piccoli,
liekar „pri anđelju“,
dvorski ljubavljac. Njegove
svetosti
pape Lava XIII.,
u Ljubljani,
Dunajska cesta.

Broje (na dol. štaj.), 14. nov. 1898.
Vaše blagorodje! Pošto smo se već više puta osvjedočili, da je ta Vaša inkitura za žaludac, kojim se je služila već sva moja kuća sa najboljim uspjehom, došla najbolje sredstvo proti želudčanini i mnogim drugim bolestim, zahvaljujem Vam se iskreno. Na ju sam zahvalan i jednino i gospodinu, koji me je na tu izvršnu inkituru upozorio.
To potvrđujem time, da Vam izrečen moju iskrenu zahvalu u ime čitave moje obitelji, te Vas uhitino molim, da mi pošaljete opet jednu inkituru za žaludac sa 12 staklenčica i jedan lončić Glicerina Creme.
Sa poštovanjem
Tomaž Dobek.

Posaljite mi post. pouzajem pod podpisanim naslovom 24 staklenčice izvrsne „želudčane esence“, koja se rabi najboljim uspjehom.
Josip Cernko, župnik.
Vuhred — Štajerska.
Posaljite mi post. pouzajem 12 staklenčica Vaše želudčane inkiture. Neš g. župnik Belec preporuča ju svakomu upravu tople, te skoro svaki, koji ju rabi, o njoj se jako povoljno izražuje. Sa poštovanjem
Ivan Fido
kod sv. Martina, p. Sv. Nedelja
Labin (Albona) Istra.

The Gresham,
engl. osiguravajuće društvo na život u Londonu
Aktiva društva do 31. decembra 1897 K 159,997,578.—
Godišnja uplata premija i interesa od poslanika društva (1818) K 28,823,375.—
Izplaćeno na osiguranju i interesu od poslanika društva (1848) K 343,860,067.—
U godini 1897 izdano je 7464 polica za glavnicu K 67,331,351-91
Prospekti, cijenici i u obće sve druge informacije šalju se balava, tko jiti god pišano kod dolje imenovanoga zastupstva upita, koja dopisuje u svim jezicima.
Glavno zastupstvo u Trstu
Via del Teatro, N. 1, Tergesteo, Scala IV.
Traže se sviđa sposobni agenti i zastupnici.

Podpisani preporuča p. n. obćinstvu u Puli, osobito pako veleč. gg. svećenicima, učiteljima itd. iz okolice
svoj krojački posao
na glavnom trgu (Foro) br. 6 u Puli.
U zalihii imade na izbor raznovrstne najmodernije tkanine za odijela, koja izvršuje točno po mjeri.
Anton Klement, krojački majstor.